

49. Perjantaina 13 päivänä syyskuuta 1991

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia _____

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pesälä. _____

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Paakkinen sekä edustajat Alaranta, von Bell, Biaudet, Halonen, Hiltunen, Jäätteenmäki, Kauppinen, Kemppainen, Korva, Kuuskoski, Laakso, Lahtinen, Laitinen, Laivoranta, Lamminen, P. Leppänen, Lindqvist, Lipponen, Louvo, Metsämäki, Moilanen, A. Ojala, Paasio, S. Pietikäinen, Polvi, Pulliainen, Pykäläinen, Ranta, Rauramo, Riihijärvi, Rimmi, Rossi, Saari, Salolainen, Seivästö, Särkijärvi, Wahlström ja Vihriälä.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Paasio, S. Pietikäinen, Salolainen ja Särkijärvi sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Alaranta, Kauppinen, P. Leppänen, Lipponen, Metsämäki, Polvi ja Saari.

Uusi hallituksen esitys

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 57, joka on nähtävänä kansliassa pääsihteerin huoneessa.

Kirjalliset kysymykset

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 174, 178, 181, 183 ja 185. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Ed. Helteen ym. välikysymys hallituksen harjoittamasta työllisyys- ja talouspolitiikasta

Toinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään ed. Helteen ym. allekirjoittama välikysymys n:o 2 hallituksen harjoittamasta työllisyys- ja talouspolitiikasta, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnalle

Työvoimaviranomaisten mukaan Suomessa oli heinäkuun lopussa yli 250 000 työtöntä. Työttömyyseläkkeellä oli yli 50 000 henkilöä ja lyhennetyllä työviikolla työskenteli yli 32 000 työntekijää. Kokonaan työttömänä tai vajaatyöllistettynä oli yli kolmannes miljoona suomalaista.

Työttömien määrä on lisääntynyt edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna lähes 140 prosenttia, lomautettujen määrä on nelinkertaistunut ja lyhennetyllä työviikolla työskentelevien määrä on kolmetoistakertainen. Alle 25-vuotiaita työttömiä oli yli 50 000.

Näiden lukujen valossa kuluvan vuoden työttömyysaste muodostuu 8 prosentiksi, jolloin ensi vuodelle on luvassa yli 10 prosentin työttömyys. Talvikautena työttömien määrä kivunnee pitkälle yli 300 000:n, mahdollisesti 350 000 henkilöön. Tämä merkitsee, että yhteensä työttömien, vajaatyöllistettyjen ja työttömyyseläkeläisten määrä ylittää 400 000 ja lähenee puolta miljoonaa.

Täysin ennennäkemätön työttömyyden kasvu, kansantulon suurin rauhanaikainen pudotus vuoden 1892 jälkeen, konkurssien määrän kaksinkertaistuminen viime vuodesta, ennätyskorkeat reaalikorot ja mittava vaihtotaseen vaje — siinä Suomen kansantalouden lohduton kuva.

Hallituksen tähänastinen talouspolitiikka ja ennakkotiedot vuoden 1992 tulo- ja menoarvioesityksestä kertovat hallituksen kykenemättömyydestä ongelmien ratkaisuun. Tarttumatta ongelmiin ja ryhtymättä neuvottelemaan niiden ratkaisusta hallitus on ajanut itsensä konfliktiin opposition ja ammattiyhdistysliikkeen kanssa.

Sen sijaan, että hallitus pyrki taantumana oloissa taloudellisen toimeliaisuuden elvyttämiseen valikoimalla elvytyskohteet kansalaisten ja kansantalouden kannalta sosiaalisesti ja järkevästi, se ajaa itsepäisesti politiikkaa, joka joutaa talouden yhä pahempaan halvaantumiseen.

Taantumana mittasuhteet huomioon ottaen hallituksen esittämät elvyttävät toimenpiteet ovat tyystin mitättömiä. Sen sijaan, että hallitus

esittäisi päätösvaraisia elvytystoimia, se haluaisi purkaa lainsäädäntöön liittyvää elvytysautomaatiikkaa ja pahentaa siten tilannetta entisestään.

Edellä olevan perusteella ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momenttiin viitaten esitämme kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Aikooko hallitus jatkaa kansantalouden toimintojen alasajoa ja hyvinvointivaltion purkamista ennätysmitoihin paisuneesta työttömyydestä huolimatta vai aikooko se ryhtyä korjaamaan talouspolitiikkaansa siten, että joukkotyöttömyys ei muodostu pysyväksi, työllisyys paranee sekä työttömien ja heidän perheidensä toimeentulo turvataan lisäämättä samalla jo nyt vaikeassa asemassa olevien eläkeläisten, pienituloisten työntekijöiden ja opiskelijoiden toimeentulovaikeuksia?

Helsingissä 10 päivänä syyskuuta 1991

Esko Helle
Jarmo Wahlström
Esko-Juhani Tennilä
Outi Ojala
Pekka Leppänen
Esko Seppänen
Iivo Polvi
Lauri Metsämäki
Pentti Lahti-Nuuttila
Raimo Vuoristo
Marja-Liisa Tykkyläinen
Riitta Myller
Maija Rask
Antti Kalliomäki
Kyllikki Muttilainen
Antero Kekkonen
Eero Paloheimo
Ulla Anttila

Heidi Hautala

Heli Astala
Claes Andersson
Jaakko Laakso
Raila Aho
Matti Korhonen
Juhani Vähäkangas
Johannes Koskinen
Jukka Gustafsson
Virpa Puisto
Marja-Leena Viljamaa
Heikki Rinne
Tuulikki Hämäläinen
Lea Savolainen
Erja Lahikainen
Jouko Skinnari
Kari Urpilainen
Hannele Luukkainen
Paavo Nikula

Marjatta Stenius-Kaukonen
Eila Rimmi
Osmo Polvinen
Asko Apukka
Timo Laaksonen
Ensio Laine
Kari Rajamäki
Iiris Hacklin
Reijo Lindroos
Marjatta Vehkaoja
Liisa Jaakonsaari
Erkki Tuomioja
Tarja Kautto
Sinikka Hurskainen
Timo Roos
Anna-Liisa Kasurinen
Pekka Rätty
Satu Hassi

Pekka Haavisto”

Toinen varapuhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaan on asia pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistaina pidettävään täysistuntoon.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

Ed. Aittoniemen ym. välikysymys hallituksen harjoittamasta talouspolitiikasta

Toinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esittelään ed. Aittoniemen ym. allekirjoittama välikysymys n:o 3 hallituksen harjoittamasta talouspolitiikasta, jonka sihtööri lukee.

Sihtööri lukee:

”Eduskunnalle

Tultuaan nimitetyksi huhtikuun lopulla ku-luvana vuonna maan hallitus pääministeri Esko Ahon johdolla arvosteli jyrkästi edellisen hallituksen toimia maan talouden hoidossa. Samalla kertaa se antoi itsestään kuvan, että maalle oli uuden hallituksen muodossa syntynyt eräänlainen messias, jonka johdolla kansakunta kulkisi uhkaavan laman aikakaudesta uuteen ja terveen taloudelliseen kasvuun. Erityisen suuren innostuksen hallituksen ohjelma ja siitä julkisuuteen annetut lausunnot nostivat vähäosaisten ja tätä kautta perusturvan varassa elävien joukossa. Lupasihan Ahon hallitus, että nimenomaan perusturvan pitkään odotettu uudistus pantaisiin nyt ripeästi käyntiin. Syntyi idoli Suomen keskustasta ja sen johtamasta hallituksesta, joka nostaisi uuteen arvoon Alkion varoittavat sanat köyhän asian unohtamisesta.

Hallitus ryhtyikin ripeästi toimiin. Ennen eduskunnan kesälomaa se syötti maan flunssaa potevalle talouselämälle ecu-nimisen aspiriinin sitomalla maan valuutan samanmerkkiseen eurovaluuttaan. Tarkoituksena oli maan talouden sairaudesta kertovan kuumeen eli korkotason laskeminen ja ulkoisen luottamuksen vahvistaminen maan taloustoimia kohtaan. Alussa kaikki näyttikin hyvältä. Kuume laski mutta vain tilapäisesti, kuten olemme nyt oppineet huomamaan. Syynä tähän on se, että hallitus ei samalla ryhtynyt toimiin itse sairauden parantamiseksi syöttämällä potilaalle riittävän määrän D-vitamiinia. Toisin sanoen hallitus luopui ymmärtämättömyyttään hoitokuurin toisesta osasta, devalvaatiosta.

Hallituksen toinen merkittävä vastaisku talouslamaa vastaan oli, että valtiovarainministeri lähetti kansanedustajille tilinumeron, jota kautta he voisivat palauttaa kuukauden palkan kulukorvauksineen. Yksi totteli, ja rahat käytet-

tiin yhteistyön kehittämiseen Thaimaa-nimisen maan kanssa.

Edelleen hallitus esitti, että maan virkamieskunta lomautettaisiin kahdeksi viikoksi. Ajatus oli populistinen ja sellaiseksi ehkä tarkoitettukin, koska kansan keskuudessa virkamiesviha ei ole tuntematon asia. Toimenpiteellä säästettäisiin suoranaisesti vain 1,5 miljardia markkaa, joka säästö syntyvien välillisten haittojen kautta kuivuisi todellisuudessa kokoon. Ruuhkaantuvat työt kun eivät seuraa lomalaista, vaan ne on pakkoloman jälkeen tehtävä alentuneen työmotivaation ja ylittöiden voimalla. Lisäksi valtion ja kuntien verotulot alenisivat entisestään sekä työttömyysmenot kasvaisivat.

Nämä ovat olleet pelkistetyksi lausuen ne konkreettiset toimet ja toimintasuunnitelmat, joihin hallitus on toimikautensa alkukuukausina käytännössä kyennyt.

Maan talouden tulevaisuus on siinä, pystytäänkö ja millä ripeydellä ulkomaisen ja kotimaisen kysynnän elvyttämiseen ja kasvuun. Ulkomainen kysyntä eli viennin elvyttäminen on kiinni siitä, pystymmekö ja millä tavoin korjaamaan negatiivisen suhteen tuotantokustannusten ja vientihintojen välillä. Kotimainen kysyntä voidaan elvyttää vain, jos löydämme ulospääsyn vuosikausia jatkuneen ylensyömisen jälkeisen krapulan synnyttämästä noidankehästä. Kun ei ole kysyntää, ei kannata tuottaa. Jos ei kannata tuottaa, ei ole työtä. Jos ei ole työtä, ei ole ostovoimaa. Jos ei ole ostovoimaa, ei ole kysyntää jne. Kolmas seikka ovat luonnollisesti investoinnit ja sitä kautta rahavirtojen liikkeelle saaminen. Tilanne esimerkiksi yksityisten kansalaisten investointien puolella tuo mieleen tällä hetkellä vanhan mustalaisvitsin, jossa mustalainen esittää Valtelle hevosen myymistä ja rahojen laittamista pankkiin tulossa olevan maailmanlopun takia. Toisin sanoen ylenpalttinen varovaisuus ja rahan kerääminen sukanvarteen ei ole pitkälti terveen talouselämän edun mukaista.

Esko Ahon hallitus jätti ecupäätöksen yhteydessä käyttämättä tärkeän devalvaatiomahdollisuuden, joka nopealla aikavälillä olisi vaikuttanut positiivisesti ulkomaiseen kysyntään, siis vientimme elpymiseen. Esteenä viennin elpymiselle on runsaasti yliarvostettu markka. Tätä osoittaa sekin, että lyhyellä aikavälillä markan arvo on valuuttaputkessa laskenut viitisen prosenttia ja laskisi nopeasti edelleenkin, jos se olisi tätä kautta mahdollista. Valuuttaputken korkki olisi kuitenkin pitänyt devalvaation kautta avata

ja päästää markka-niminen valuutta liikkumaan sen todelliseen realistiseen arvoon.

Devalvaation sijasta hallitus on valinnut ns. sisäisen devalvaation kutsuen sitä mahtavalla ponnella yhteiskuntasopimukseksi. Sisäisessä devalvaatiossa tuotantokustannusten ja vientihintojen ero pyritään tasaamaan alentamalla palkkoja ja muita ansiotuloja. Esittämänsä mukaisesti hallitus kohdistaa tämän toimenpiteen erilaisten maksujen, verovähennysten poistamisen ja indeksitoimenpiteiden kautta myös kaikkein vähävaraisimpiin eläkeläisiin, jotka jo tänä päivänä elävät toimeentulomäärän rajalla, jopa sen alapuolella sosiaaliturvan varassa.

Laskemalla palkkoja ja kansalaisten muuta tulotasoa tasapainon saavuttaminen tuotantokustannusten ja toisaalta vientihintojen välillä on mahdollista tietyllä viiveellä, kun se devalvaation kautta olisi saavutettu nopealla aikavälillä. Tähän pyrkiminen hallituksen valitsemaa tietä vie kuitenkin yhteiskunnan ojasta allikkoon. Jo nytkin merkittävästi vähentynyt kotimainen kysyntä romahtaa kokonaan ostovoiman edelleen heikentyessä, ja mahdollisuudet aikaisemmin mainitusta noidankehästä ulos pääsemiseen ovat minimaaliset. Minimaaliset ovat myös mahdollisuudet kauhistuttaviin määriin ehtineen työttömyyden hoitamiseksi.

Vaikka asiaan on edellä jo viitattu, hallituksen keväällä keppihevosenaan pitämään perusturvauudistukseen on syytä vielä erikseen muutamalla sanalla puuttua.

Vuodesta 1985 eläkkeen varassa elävien ostovoima on jäänyt työelämässä olevien tasosta jälkeen noin 15 prosenttia. Nyt hallitus on poistamassa sitä ainoatkin indeksitarkistusta, jolla eläkkeitä vuosittain tarkistetaan. Tämän lisäksi hallitus esittää eläkeläisille kansaneläkevakuutusmaksua sekä sairaskuluvähennyksen poistamista verotuksessa. Viimeksi mainittu toimenpide koskee nimenomaisesti niitä verotuksen alaisena olevia eläkeläisiä, joille sairaudet kuuluvat iän mukanaan tuomaan osaan elämästä. Hammashoidon laajentaminen ei näitä vanhuuseläkkeen ja pienien työeläkkeiden varassa eläviä juuri innosta, koska hampaat ovat vesilasissa tai sitten niitä ei ole ollenkaan.

Ahon hallitus on siis lopullisesti unohtanut Alkion ajatukset ja alentaa perusturvauudistuksen toteuttamisen sijasta eläkeläisten aseman lähes kerjäläisen asteelle. Sen yritys pitää perusturvauudistusta esillä esittämällä uusien korkeakouluopiskelijoiden opintorahaa nostettavaksi

on surkuhupaisa klisee. Kun tuki samalla tulee verolle, opintolainojen korot nousevat markkinakorkojen tasolle ja korkeakouluopiskelijoiden ruokailutuki poistuu, kääntyy kyseinen uudistus tapauksesta riippuen opiskelijoiden tappioksi.

Ahon hallitus ei ole saanut korkotasoa laskemaan riittävästi eikä vakiintumaan, kuten on voitu viime aikoina todeta. Kun hallitus samalla on ottanut päämääräkseen painaa inflaatiota kahteen prosenttiin tai jopa nolnaan, on selvää, että reaalkoron pysyessä korkeana ainakin yksityisten ihmisten liikenävät varat pysyvät pankin sakanvarressa helibor-korkoa kasvamassa. Kuka sijoittaisi rahansa esimerkiksi vuokrattavaan kakkosasuntoon, kun inflaatio on nolla, mutta korot ja vuokratulon verotus korkeat?

Esko Ahon hallitus on tehnyt ratkaisevan virheen heti taipaleensa alkuvaiheessa. Ylpeys lieene aiheuttanut sen, että hallitus ei ole pystynyt eikä halunnut muuttaa talouspolitiikkansa kurssia, vaikka monet korkeata talouselämän asiantuntemusta edustavat tahot ovat sitä siihen kehottaneet. Ahon hallitus vie yhteiskuntaa kiihtyvällä vauhdilla kohti taloudellista katastrofia ja kauhistuttavaa työttömyyttä.

Edellä olevan perusteella ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momenttiin viitaten esittämme kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Aikooko hallitus nopeasti korjata ecu-ratkaisun yhteydessä tekemänsä talouspoliittisen virheen devalvoimalla markan sen tosiasiallista arvoa vastaavalle tasolle ja siten vaikuttaa nopeasti ja positiivisesti ulkomaankaupan kehitykseen?

Jos hallitus ei näin tee, vaan pyrkii vastaavaan tulokseen palkkatasoa ja ansioita laskemalla, miten hallitus aikoo elvyttää kotimaista kysyntää?

Mitä hallitus aikoo tehdä korkean ja hermostuneen korkotason alentamiseksi ja vakiinnuttamiseksi, jotta investointitoiminta niin yksityisten ihmisten kuin yritysten osalta elpyisi?

Miten hallitus aikoo huolehtia maan vähäosaisista ja pienituloisista kansalaisista muuten kuin hammashoi-

toa edistämällä, koska näiden ihmisten ostovoima hallituksen suunnitelmien ansiosta alenee 10—15 prosenttia?

Aikooko hallitus tehdä yhteiskunnalle palveluksen ja nopeasti erota tehtävästään?

Helsingissä 10 päivänä syyskuuta 1991

Sulo Aittoniemi	Tina Mäkelä
Hannu Suhonen	Raimo Vistbacka
Marita Jurva	Lea Mäkipää
Heikki Riihijärvi”	

Toinen varapuhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaan on asia pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistaina pidettävään

täysistuntoon.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 13.25.

Täysistunto lopetetaan kello 13.20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola

